Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2017–2018

34 960 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2018 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2018 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschap DUO van dit ministerie.

De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
I.K. van Engelshoven

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob

kst-34960-VIII-2
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2018

B. BEGROTINGSTOELICHTING

De begrotingstoelichting bestaat uit de volgende onderdelen:

a. **Leeswijzer**
b. **Het beleid**
   a. **Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten**
   b. **De beleidsartikelen**
   c. **De niet-beleidsartikelen**
   d. **Agentschap**

a. Leeswijzer

In deze eerste suppletoire begroting van OCW zijn de effecten van besluiten van het Kabinet over de Voorjaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet moet dan ook in samenhang worden bezien met de Voorjaarsnota. Als gevolg hiervan wordt in de OCW-begroting 2018 een uitgavenpeil van € 41,7 miljard geraamd.

Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijs deel. Het algemeen deel bevat een overzicht van de belangrijkste suppletoire mutaties op de OCW-begroting (paragraaf a). Vervolgens wordt per beleidsartikel een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting (paragraaf b). Daarbij worden mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel toegelicht:

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

b. Het beleid

a. Overzicht belangrijkste uitgaven en ontvangstenmutaties

De raming van de leerling- en studentaantallen (Referentieraming) en de studiefinancieringsraming zorgt in 2018 voor een tegenvaller van in totaal € 191 miljoen op de begroting van OCW. De tegenvaller wordt gedekt door:
– inzet van de eindejaarsmarge (€ 36 miljoen),
– een deel van de loon- en prijsbijstelling (€ 35 miljoen),
– een verlaging van verschillende subsidies (€ 34 miljoen),
– diverse meevallers, verwachte onderuitputting en ramingsbijstellingen (€ 23 miljoen),
– het resterende bedrag wordt generaal gecompenseerd (€ 63 miljoen).

De dekking van de tegenvaller op de raming vanaf 2019 wordt in de OCW-begroting 2019 opgenomen.

In de 2e nota van wijziging op de begroting 2018 is de maatregel doelmatiger onderwijs uit het Regeerakkoord technisch verwerkt. Gezien de problematiek zowel rijksbreed als binnen de begroting van OCW is er geen financiële ruimte voor een alternatieve invulling van de maatregel.

In deze suppletoire begroting zijn daarnaast de overheveling van middelen uit het Regeerakkoord, de toevoeging van loon- en prijsbijstelling en verschillende meerjarige kasschuiven op de begroting verwerkt.

In onderstaande tabel worden de belangrijkste suppletoire mutaties met de budgettaire effecten voor 2018 weergegeven.

Tabel 1 Belangrijkste suppletoire mutaties 2018 (x € 1 miljoen)

		Artikelnr.	Uitgaven	Ontvangsten
Vastgestelde begroting 2018			**40.383,8**	**1.380,6**
Belangrijkste suppletoire mutaties:				
1	Leerlingen- en studentenontwikkeling	diverse	191,0	0,4
2	Doorverdelen Loon- en prijsbijstelling	diverse	808,4	
3	Eindejaarsmarge 2017/2018	91	96,2	
4	Overheveling RA-middelen van de Aanvullende Post	diverse	356,5	
5	Dekking tegenvaller	diverse	– 125,3	– 3,0
7	Kasschuiven	diverse	10,9	
8	Niet kaderrelevante mutaties	diverse	– 10,2	– 35,3
9	Rente studiefinanciering	11		– 11,1
10	reclame ontvangsten			– 28,4
11	Overige mutaties	diverse	34,9	13,4
Stand 1e suppletoire begroting 2018			**41.746,1**	**1.316,7**

Toelichting:

1. Leerlingen- en studentontwikkeling
De Referentieraming is de jaarlijkse raming van leerlingen- en studentenaantallen. Uit de Referentieraming 2018 blijkt dat het aantal leerlingen en studenten per saldo hoger is dan de in de begroting 2018 verwerkte aantallen; dit leidt tot een tegenvaller van € 106 miljoen op de begroting. In het primair en voortgezet onderwijs is een kleine stijging van het aantal leerlingen ten opzichte van de vorige raming te zien. In het middelbaar beroepsonderwijs stijgt het aantal studenten in de eerste jaren. Dit slaat vanaf 2020 om in een daling. De daling hangt samen met de verkorting van de studieduur van de meeste niveau 4 opleidingen in het mbo van vier naar drie jaar. In het hoger onderwijs stijgen de studentaantallen ten opzichte van de vorige raming.

Op de raming van de uitgaven studiefinanciering doet zich een tegenvaller voor van € 85 miljoen in 2018. Dit is maar voor een klein deel het gevolg van groter dan geraamde aantallen studenten in het hoger onderwijs. De belangrijkste oorzaak van de tegenvaller is een stijging in de omzettingen van prestatiebeurs in gift. Dit hangt samen met het zogenaamde boeggolfeffect van de invoering van het Studievoorschot; studenten die in 2013 vervroegd zijn ingestroomd om nog voor de basisbeurs in aanmerking te komen leiden nu tot extra uitstroom en omzettingen.

OCW is voornemens in overleg met het Ministerie van Financiën een verkenning te starten naar de systematiek rondom de referentie- en studiefinancieringsraming, om onrust in de begrotingscyclus te beperken.

Onderstaande tabel geeft het budgettaire effect per sector weer.

Tabel 2 Leerlingen- en studentenontwikkeling (Bedragen x € 1 miljoen)

Artikelnr.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	7,7	7,8	11,5	16,1	2,3	– 17,5
3	Voortgezet onderwijs	7,2	4,0	7,5	16,7	29,9	42,5
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	0,0	27,9	3,7	– 12,4	– 27,4	– 42,2
6	Hoger beroepsonderwijs	33,6	23,8	24,5	35,3	51,4	67,7
7	Wetenschappelijk onderwijs	58,0	72,0	78,7	86,5	96,8	107,0
11,12,13	Studiefinanciering, WTOS en lesgelden	84,9	76,7	36,2	46,8	59,2	60,4
Totaal leerlingen- en studentenontwikkeling		**191,3**	**212,2**	**162,0**	**189,0**	**212,1**	**217,9**

2. Loon- en prijsbijstelling

De loon- en prijsbijstelling 2018 wordt aan de OCW-begroting toegevoegd. De loonbijstelling inclusief vergoeding voor de incidentele loonontwikkeling bedraagt € 698 miljoen in 2018, de prijsbijstelling is € 146 miljoen. Een deel hiervan wordt ingezet ter dekking van de tegenvaller op de ramingen. Het gaat om de loon- en prijsbijstelling op de financiële instrumenten subsidies en opdrachten op alle artikelen, en de overige loon- en prijsbijstelling op artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid (uitgezonderd het apparaat van NWO, KNAW en KB).

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de loon- en prijsbijstelling over de begroting weer.

Tabel 3 Loonbijstelling tranche 2018 (Bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	241.561	237.928	236.323	234.801	233.508	232.627
3	Voortgezet onderwijs	184.724	181.964	179.604	177.618	176.336	175.437
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	80.988	80.354	80.106	79.274	78.396	77.333
6	Hoger beroepsonderwijs	60.975	61.496	61.740	63.262	63.971	63.741
7	Wetenschappelijk onderwijs	82.412	82.966	83.773	85.350	86.599	87.325
8	Internationaal beleid	137	134	134	133	133	133
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	868	858	903	826	837	808
11	Studiefinanciering	1.499	1.441	1.449	1.460	1.471	1.482
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	222	222	222	222	222	221
13	Lesgelden	93	93	93	93	93	93
14	Cultuur	10.547	10.754	10.729	10.685	10.685	10.685
16	Onderzoek en wetenschapsbeleid	2.010	2.010	2.010	2.010	2.010	2.010
25	Emancipatie	239	239	239	239	239	239
91	Inzet voor problematiek	26.293	29.459	28.494	29.400	29.621	30.510
95	Apparaatsuitgaven	5.038	4.974	5.099	5.111	5.119	5.119
Totaal		**697.606**	**694.892**	**690.918**	**690.484**	**689.240**	**687.763**

Prijsbijstelling tranche 2018 (Bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Primair onderwijs	21.053	20.979	20.834	20.665	20.533	20.451
3	Voortgezet onderwijs	20.069	19.515	19.107	18.757	18.698	18.603
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	18.374	18.221	18.167	17.980	17.781	17.544
6	Hoger beroepsonderwijs	12.391	12.499	12.550	12.853	12.996	12.950
7	Wetenschappelijk onderwijs	23.350	23.499	23.727	24.197	24.595	24.824
8	Internationaal beleid	76	75	76	77	77	77
9	Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid	68	69	70	67	68	67
11	Studiefinanciering	21.133	21.405	21.747	22.083	22.318	22.544
12	Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten	1.311	1.308	1.285	1.271	1.256	1.222
13	Lesgelden	41	40	40	40	40	40
14	Cultuur	6.137	7.591	7.595	7.571	7.571	7.571
15	Media	10.461	8.742	9.021	7.009	6.989	7.059
25	Emancipatie	34	34	34	33	34	34
91	Inzet voor problematiek	8.816	9.471	9.299	9.508	9.523	9.707
95	Apparaatsuitgaven	2.624	4.509	4.297	6.434	6.557	6.561
Totaal		**145.938**	**147.957**	**147.849**	**148.545**	**149.036**	**149.254**

3. Eindejaarsmarge
De eindejaarsmarge is het deel van de OCW-begroting 2017 dat per saldo niet tot besteding is gekomen en bedraagt € 96 miljoen (0,3% van de begroting). Dit bedrag wordt in 2018 weer toegevoegd aan de begroting. Hiervan wordt € 60 miljoen ingezet voor uitgaven die in 2017 waren gepland maar pas in 2018 tot betaling komen. Het resterende bedrag van € 36 miljoen wordt ingezet ter dekking van de tegenvaller op de ramingen.

4. Regeerakkoordmiddelen
Een deel van de extra middelen uit het regeerakkoord was al overgeheveld naar de begroting van OCW; in vier nota's van wijziging op de begroting 2018 en één incidentele suppletoire begroting 2018. In deze eerste suppletoire begroting wordt een groot deel van de resterende middelen van de aanvullende post aan de OCW-begroting toegevoegd. Onderstaande tabel geeft een overzicht van deze reeksen.

Tabel 4 Overheveling Regeerakkoord middelen van de aanvullende post (Bedragen x € 1 miljoen)

Artikelnr.	Omschrijving	Artikelnr.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
G33	Kleine scholen	1	10,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
G35	Kwaliteit technisch onderwijs vmbo	3, 95	40,0	70,0	120,0	120,0	100,0	100,0
G36	Fundamenteel onderzoek	16	95,0	155,0	200,0	200,0	200,0	200,0
G37	Toegepast onderzoek innovatie	6, 16	25,0	38,0	50,0	50,0	50,0	50,0
G38	Onderzoeksinfrastructuur	16	45,0	55,0	0,0	0,0	0,0	0,0
G40	Cultuur	14	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
G41	Nederlandse scholen in het buitenland	1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
G42	Media/onderzoeksjournalistiek	15, 95	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
G43	Intensivering erfgoed en monumenten	14, 95	98,5	77,0	60,0	25,0	0,0	0,0
G44	Aanpak laaggeletterdheid	4	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
G45	Onderwijsachterstandenbeleid/ hoogbegaafde kinderen	1, 3	15,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
G48	Terugdraaien taakstelling Groen onderwijs	3, 4, 6, 7	0,0	9,0	13,0	14,0	13,0	12,0
Totaal			**356,5**	**477,0**	**516,0**	**482,0**	**436,0**	**435,0**

G33 Kleine scholen

De middelen worden toegevoegd aan de kleine scholentoeslag. Dit is een bestaand instrument dat onderdeel is van de lumpsum. Met deze intensivering wordt ingezet op een pluriform scholenaanbod en thuisnabij onderwijs. Zie kamerstuk 31 293, nr. 388.

G35 Kwaliteit technisch onderwijs vmbo

Met deze middelen wordt ingezet op een dekkend aanbod en versterking van de kwaliteit van het techniekonderwijs op het vmbo.

G36 Fundamenteel onderzoek

De middelen worden ingezet voor vernieuwend en maatschappelijk relevant onderzoek via de Nationale Wetenschapsagenda en voor het versterken van de basis. Dit laatste gebeurt door in te zetten op digitale infrastructuur, de vernieuwingsimpuls en sectorplannen. Zie Kamerstuk 29 338 nr. 158.

G37 Toegepast onderzoek innovatie

Met deze middelen wordt ingezet op vernieuwend en maatschappelijk relevant toegepast onderzoek via de Nationale Wetenschapsagenda en op het versterken van praktijkgericht onderzoek. Zie Kamerstuk 29 338 nr. 158.

G38 Onderzoeksinfrastructuur

Er wordt ingezet op het realiseren van een aantal voorstellen in het kader van de call Nationale roadmap, digitale infrastructuur (supercomputer) en faciliteiten van wereldformaat. Zie Kamerstuk 29 338 nr. 158.

G40 Cultuur

Er wordt een tranche van € 15 miljoen voor Cultuur overgeheveld van de aanvullende post naar de begroting van OCW, waarmee talentontwikkeling, de basisinfrastructuur, internationalisering, volkscultuur, muziekonderwijs en een bezoek aan het Rijksmuseum of een ander museum door schoolkinderen worden gestimuleerd. Zie Kamerstuk 32 820, nr. 221.

G41 Nederlandse scholen in het buitenland

De middelen worden toegevoegd aan de bestaande subsidie voor Nederlandse leerlingen op Nederlandse scholen in het buitenland.

G42 Media/onderzoeksjournalistiek

Het budget van € 5 miljoen voor onderzoeksjournalistiek wordt in 2018 ingezet om journalistieke projecten en samenwerkingsverbanden te steunen en middels een pilot onderzoeksjournalistiek beter in opleidingen te borgen.

G43 Intensivering erfgoed en monumenten

Van de incidentele reeks voor erfgoed en monumenten wordt het grootste deel overgeheveld naar de begroting van OCW. Er zijn aan deze middelen een verscheidenheid aan thema's gekoppeld, zoals restauraties, herbestemming, verduurzaming, archeologie, religieus erfgoed en digitalisering.

G44 Aanpak laaggeletterdheid

Om de aanpak van laaggeletterdheid op korte termijn te versterken, is in het regeerakkoord afgesproken om het structurele budget voor de aanpak van laaggeletterdheid met € 5 miljoen per jaar te verhogen. Dit budget zal onder andere worden ingezet voor de veel gebruikte subsidieregeling voor taalscholingstrajecten voor laaggeletterden. Zie Kamerstuk 28 760 nr. 70.

G45 Onderwijsachterstandenbeleid/hoogbegaafde kinderen

Het budget voor het onderwijsachterstandenbeleid en hoogbegaafde kinderen wordt verhoogd met € 15 miljoen in 2018 en met € 30 miljoen structureel vanaf 2019. Hiermee wordt op scholen de kwaliteit van het aanbod voor leerlingen met een risico op een onderwijsachterstand en hoogbegaafde kinderen verbeterd.

G48 Terugdraaien taakstelling groen onderwijs

Met dit budget worden tekorten die bestonden op de begroting van groen onderwijs bij EZK gedekt. De middelen worden over de verschillende onderwijsartikelen bij OCW verdeeld. Zie Kamerstuk 34 284 nr. 11.

5. Dekking tegenvaller
De tegenvaller op de ramingen wordt in 2018 gedekt door:
– inzet van loon- en prijsbijstelling (zie toelichting mutatie 2),
– inzet eindejaarsmarge (zie toelichting mutatie 3),
– diverse meevallers, verwachte onderuitputting en ramingsbijstellingen:
  • er zijn wisselkoersmeevallers bij de contributie aan CERN (€ 5 miljoen) en bij de uitgaven voor Caribisch Nederland (€ 1,8 miljoen),
  • op basis van de realisaties van de afgelopen jaren wordt de ontvangstenraming op artikel 9 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid met € 3 miljoen verhoogd,
  • op de lerarenbeurs op artikel 9 Arbeidsmarkt en personeelsbeleid wordt onderuitputting van € 10 miljoen verwacht en op artikel 1 primair onderwijs € 3 miljoen.
– verlaging subsidies:

Tabel 5 Verlaging subsidies (Bedragen x € 1 miljoen)

Artikelnr.	Omschrijving	2018
1	Primair onderwijs	13,3
3	Voortgezet onderwijs	5,6
4	Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie	14,3
6	Hoger beroepsonderwijs	0,6
7	Wetenschappelijk onderwijs	0,5
Totaal verlaging subsidies		**34,3**

Primair onderwijs:
• hoogbegaafde leerlingen: de regeling voor hoogbegaafdheid is nog in voorbereiding en zal in 2019 ingaan waardoor het budget 2018 van € 8,3 miljoen kan worden ingezet ter dekking van de tegenvaller,
• teambeurs po: het budget voor 2018 wordt verlaagd met € 3 miljoen op basis van de verwachte aanvragen,
• regeling snel internet po: uit de ingediende aanvragen blijkt dat het budget voor 2018 met € 1,5 miljoen naar beneden kan worden bijgesteld,
• effectieve interventies: in 2018 wordt € 0,5 miljoen minder ingezet. Dit betreft het onderdeel onderzoek naar interventies bij onderwijsachterstanden (via NRO) omdat de openstelling in september 2018 start en de toekenning voor onderzoek pas in 2019 plaatsvindt.

Voortgezet onderwijs:
• doorstroomregeling po-vo: voor deze regeling in het kader van de kansengelijkheid bedraagt het subsidieplafond € 9 miljoen in 2018. Het additionele budget 2018 van € 5 miljoen wordt ingezet ter dekking van de tegenvaller,
• lente en zomerscholen vo: uit de ingediende aanvragen blijkt dat het budget voor 2018 naar beneden kan worden bijgesteld met € 0,6 miljoen; alle aanvragen die aan de voorwaarden voldeden, zijn gehonoreerd.

Middelbaar beroepsonderwijs:

- regionaal investeringsfonds: een bedrag van € 7,3 miljoen dat niet tot besteding is gekomen in 2017 en in de eerste aanvraagperiode van 2018 wordt ingezet ter dekking van de tegenvaller,
- regeling praktijkleren: uit latere jaren is met een kasschuif € 12 miljoen naar 2018 geschoven. Hiervan wordt nu € 7 miljoen ingezet ter dekking van de tegenvaller; € 5 miljoen wordt toegevoegd aan het in 2018 beschikbare bedrag voor de regeling.

Hoger onderwijs:
- onverplicht ho: op het subsidiebudget voor het hoger onderwijs is € 1,1 miljoen nog niet juridisch verplicht en wordt niet in subsidies ter beschikking gesteld.

6. Kasschuiven
Op de begroting worden diverse meerjarige kasschuiven doorgevoerd, om de budgetten in overeenstemming te brengen met het verwachte bestedingsritme.

7. Niet kaderrelevante mutaties
De niet kaderrelevante mutaties hebben betrekking op de studiefinanciering. Er zijn verschillende bewegingen, maar met name de hogere omzettingen van prestatiebeurzen naar gift (zie mutatie 1) leiden tot minder leningen en dus een meevaller op de niet relevante uitgaven. Ook de niet relevante ontvangsten zijn naar beneden bijgesteld op basis van de nieuwste realisatiecijfers.

8. Rente studiefinanciering
Door de lage rentestand is er een tegenvaller op de ontvangen rente op studieleningen. Deze komt conform de begrotingsregels ten laste van het generale beeld.

9. Reclameontvangsten
De voor 2018 geraamde reclameontvangsten bij de STER worden met € 28 miljoen verlaagd, zoals aangekondigd in de brief over de mediabegroting 2018. Eenzelfde bedrag wordt onttrokken aan de Mediareserve, zodat het budget voor media in 2018 nog ongewijzigd blijft. De structurele verlaging van de raming van de reclameontvangsten wordt in de begroting 2019 verwerkt.

10. Overige mutaties
Dit is een saldopost van kleinere en technische mutaties.

b. De beleidsartikelen

Art.nr. 1. Primair onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 1 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, moties en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**10.472.423**	**33.334**	**10.505.757**	**10.603.457**	**272.529**	**10.875.986**	**322.832**	**317.231**	**309.539**	**294.448**
Waarvan garantieverplich-tingen					1.174	1.174				

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, moties en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Uitgaven	**10.472.423**	**33.334**	**10.505.757**	**10.603.457**	**271.310**	**10.874.767**	**322.793**	**317.196**	**309.539**	**294.448**
Waarvan juridisch verplicht	99,7%					99,9%				
Bekostiging	**9.997.172**	**– 6.666**	**9.990.506**	**10.088.706**	**285.372**	**10.374.078**	**309.708**	**304.303**	**296.801**	**281.550**
• Hoofdbekostiging	9.694.738	– 6.666	9.688.072	9.786.272	288.372	10.074.644	295.708	290.303	282.801	267.550
– Bekostiging Primair Onderwijs	9.679.508	– 6.666	9.672.842	9.771.042	289.272	10.060.314	296.608	291.203	283.701	268.450
– Bekostiging Caribisch Nederland	15.230	0	15.230	15.230	– 900	14.330	– 900	– 900	– 900	– 900
• Prestatiebox	282.234	0	282.234	282.234	0	282.234	0	0	0	0
• Aanvullende bekostiging	20.200	0	20.200	20.200	– 3.000	17.200	14.000	14.000	14.000	14.000
– Overig	20.200	0	20.200	20.200	– 3.000	17.200	14.000	14.000	14.000	14.000
Subsidies	**93.584**	**0**	**93.584**	**93.584**	**– 2.447**	**91.137**	**2.561**	**2.565**	**2.600**	**2.600**
– Regeling Onderwijs-voorziening jonggehandicapten	23.000	0	23.000	23.000	0	23.000	0	0	0	0
– Nederlands onderwijs buitenland	10.394	0	10.394	10.394	3.000	13.394	3.000	3.000	3.000	3.000
– Basis voor Presteren (School aan Zet en Bèta Techniek)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
– Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	11.630	0	11.630	11.630	0	11.630	0	0	0	0
– Overig	48.560	0	48.560	48.560	– 5.447	43.113	– 439	– 435	– 400	– 400
Opdrachten	**12.053**	0	**12.053**	**11.553**	**– 3.731**	**7.822**	2.172	2.134	2.024	2.184
Bijdrage aan agentschappen	**23.912**	**0**	**23.912**	**23.912**	**3.225**	**27.137**	**857**	**797**	**717**	**717**
– Dienst Uitvoering Onderwijs	23.912	0	23.912	23.912	3.225	27.137	857	797	717	717
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**7.565**	**0**	**7.565**	**7.565**	**169**	**7.734**	**169**	**169**	**169**	**169**
– Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	5.062	0	5.062	5.062	169	5.231	169	169	169	169
– Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
– UWV	2.503	0	2.503	2.503	0	2.503	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	**326.750**	**40.000**	**366.750**	**366.750**	**1**	**366.751**	**7.030**	**6.932**	**6.932**	**6.932**

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, moties en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Gemeente-lijk onderwijs-achterstan-denbeleid	321.750	40.000	361.750	277.402	1	277.403	7.030	6.932	6.932	6.932
– Aanvulling GOA convenant G37	0	0	0	84.348	0	84.348	0	0	0	0
– Verhoging taalniveau pedago-gisch medewer-kers kleine gemeenten	5.000	0	5.000	5.000	0	5.000	0	0	0	0
Bijdrage aan andere begrotings-hoofdstukken	**11.387**	**0**	**11.387**	**11.387**	**– 11.279**	**108**	**296**	**296**	**296**	**296**
– Brede Scholen	11.387	0	11.387	11.387	– 11.279	108	296	296	296	296
Ontvangsten	**17.661**	**0**	**17.661**	**17.661**	**0**	**17.661**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 272,5 miljoen verhoogd. Dit betreft voor € 1,2 miljoen een mutatie in de garantieverplichtingen en voor € 271,2 miljoen hangt dit samen met de hieronder toegelichte uitgavenmutaties.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 285,4 miljoen verhoogd. Deze verhoging is een gevolg van onder meer de volgende mutaties:
  - De toevoeging van de loon- en prijsbijstelling 2018 (€ 261,9 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  - Het budgettaire effect van de referentieraming 2018 (€ 7,7 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  - De toevoeging van middelen uit het regeerakkoord voor de verhoging van de kleine scholentoeslag aan de OCW-begroting (€ 10 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Het budget voor de bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken wordt per saldo met € 11,3 miljoen verlaagd. Dit betreft een overboeking van € 11,3 miljoen naar het gemeentefonds ten behoeve van de impuls «brede scholen».

Art.nr. 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 3 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**8.011.153**	**339.398**	**8.350.551**		**511.208**	**8.861.759**	**377.113**	**437.133**	**430.333**	**421.047**
Waarvan garantiever-plichtingen					7.082	7.082				
Uitgaven	**8.123.146**	**337.793**	**8.460.939**		**254.244**	**8.715.183**	**280.875**	**333.956**	**342.333**	**332.989**
Waarvan juridisch verplicht	99,8%					99,9%				
Bekostiging	**7.979.638**	**336.191**	**8.315.829**		**226.934**	**8.542.763**	**249.497**	**314.230**	**324.148**	**315.538**
• Hoofdbekostiging	7.491.192	325.557	7.816.749		242.060	8.058.809	260.585	314.909	323.823	315.186
– Bekostiging voortgezet onderwijs lumpsum	6.847.415	325.557	7.172.972		162.470	7.335.442	184.375	240.080	249.881	241.730
– Bekostiging lichte ondersteu-ning lwoo/pro	628.137		628.137		77.776	705.913	76.644	75.362	74.460	73.974
– Bekostiging Caribisch Nederland	15.640		15.640		1.814	17.454	– 434	– 533	– 518	– 518
• Prestatiebox	296.156	8.725	304.881		– 14.500	290.381	– 11.400	– 1.000	0	0
– Regeling prestatiebox voortgezet onderwijs	296.156	8.725	304.881		– 14.500	290.381	– 11.400	– 1.000	0	0
• Aanvullende bekosting	192.290	1.909	194.199		– 626	193.573	312	321	325	352
– Regeling IGVO (Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs)	3.940		3.940		740	4.680	746	755	759	786
– Regeling leerplusarrange-ment en eerste opvang nieuwkomers	109.614	1.711	111.325		– 932	110.393	0	0	0	0
– Regeling bekostiging kenniscentra voor leerwerktra-jecten vmbo	250		250		– 250	0	– 250	– 250	– 250	– 250
– Regeling functiemix VO Randstadregio's	61.386	198	61.584		– 184	61.400	– 184	– 184	– 184	– 184
– Resultaatafhan-kelijke bekosti-ging vsv voor vo-scholen	17.100		17.100			17.100				
Subsidies	**54.705**	**290**	**54.995**		**16.721**	**71.716**	**32.368**	**22.233**	**21.713**	**20.978**

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Stichting Kennisnet (basissubsidie) PO, VO, MBO	12.000	240	12.240			12.240				
– ICT-projecten (incl. transparan-tie)	5.000		5.000		– 200	4.800				
– Onderwijs Bewijs	0		0			0				
– Pilots zomer-scholen	0		0		8.150	8.150	9.000			
– Overige projecten	37.705	50	37.755		8.771	46.526	23.368	22.233	21.713	20.978
Opdrachten	**5.054**	**0**	**5.054**		**2.502**	**7.556**	**2.405**	**2.315**	**2.300**	**2.300**
– In- en uitbeste-ding	5.054		5.054		2.502	7.556	2.405	2.315	2.300	2.300
Bijdragen aan agentschappen	**31.752**	**0**	**31.752**		**5.724**	**37.476**	**2.936**	**1.536**	**530**	**531**
– Dienst Uitvoe-ring Onderwijs	31.752		31.752		5.724	37.476	2.936	1.536	530	531
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	**51.890**	**1.312**	**53.202**		**2.190**	**55.392**	**– 6.385**	**– 6.385**	**– 6.385**	**– 6.385**
– ZBO: College voor Examens	5.134	266	5.400		6.256	11.656	– 173	– 173	– 173	– 173
– SLOA: onderwijs ondersteunende instellingen PO/VO/MBO (incl. examens)	46.756	1.046	47.802		– 4.066	43.736	– 6.212	– 6.212	– 6.212	– 6.212
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	**107**	**0**	**107**		**173**	**280**	**54**	**27**	**27**	**27**
– GRAZ (ECML) en PISA	107		107		173	280	54	27	27	27
Garantie-uitgaven	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Garantie-uitgaven	0		0			0				
Ontvangsten	**7.361**	**30**	**7.391**			**7.391**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 532,1 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt doordat de stijging van de uitgaven in 2018 en een groot deel van de stijging van de uitgaven in 2019 worden verplicht in 2018.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 226,9 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende mutaties:
  • De toevoeging van loon- en prijsbijstelling 2018 (€ 204,1 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  • De toevoeging van middelen uit het regeerakkoord voor de kwaliteit technisch onderwijs van het vmbo (€ 34,0 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  • De overboeking van de prestatiebox voor de verlenging van de subsidieregeling voor de lente- en zomerscholen (€ 9,0 miljoen).
  • Het budgettaire effect van de Referentieraming 2018 (€ 7,2 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  • De interne overboeking van de bekostiging naar de lichte ondersteuning (€ 62,4 miljoen) naar aanleiding van de overkomst van het groene onderwijs.

Subsidies

– Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 16,7 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door onder meer de volgende mutaties:
  • De overboeking van de prestatiebox naar de subsidies voor de verlenging van de subsidieregeling voor de lente- en zomerscholen (€ 8,2 miljoen).
  • Overboeking van de bijdragen aan ZBO's en RWT's naar de subsidies (€ 6,2 miljoen).
  • De toevoeging van middelen uit het regeerakkoord voor de subsidie voor onderwijsachterstandenbeleid (€ 5,0 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  • Een incidentele verlaging van de subsidie voor onderwijsachterstanden (€ 5,0 miljoen) en een incidentele verlaging van de subsidie voor zomerscholen (€ 0,6 miljoen) ter dekking van de tegenvaller op de leerling- en studentenraming en de studiefinancieringsraming; zie de toelichting in het algemene deel.
  • Een verlaging van per saldo € 2,1 miljoen in verband met diverse overboekingen van en naar andere beleidsartikelen en begrotingen, waaronder overboekingen naar art. 4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie voor bèta-techniknetwerken en loopbaanoriëntatie- en begeleiding.

Art.nr. 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 4 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-steld ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**4.278.330**	**171.249**	**4.449.579**		**225.094**	**4.674.673**	**113.124**	**96.994**	**74.363**	**– 152.482**
Waarvan garantie-verplichtingen					– 12.768					

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-steld ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Uitgaven	**4.325.690**	**171.189**	**4.496.879**		**129.656**	**4.626.535**	**138.979**	**124.410**	**104.585**	**– 125.227**
Waarvan juridisch verplicht	99,7%					99,8%				
Bekostiging	**3.876.544**	**169.050**	**4.045.594**		**122.828**	**4.168.422**	**116.763**	**109.131**	**92.519**	**– 126.465**
• Hoofdbekostiging	3.340.003	166.735	3.506.738		103.439	3.610.177	121.465	97.875	80.962	64.596
– Bekostiging roc's/overige regelingen	3.270.455	166.735	3.437.190		101.147	3.538.337	119.703	96.063	79.246	62.980
– Bekostiging Caribisch Nederland	7.094		7.094		844	7.938	314	364	268	168
– Bekostiging vavo	62.454		62.454		1.448	63.902	1.448	1.448	1.448	1.448
• Kwaliteitsafspraken	400.000	0	400.000		11.602	411.602	19.620	31.780	31.780	– 171.093
– Investeringsbudget	196.500		196.500		11.602	208.102	186.620	235.280	35.280	35.347
– Resultaatafhankelijk budget	203.500		203.500		0	203.500	– 167.000	– 203.500	– 3.500	– 206.440
• Aanvullende bekostiging	136.541	2.315	138.856		7.787	146.643	– 24.322	– 20.524	– 20.223	– 19.968
– Schoolmaatschappelijk werk in het mbo	15.000		15.000		0	15.000	– 15.000	– 15.000	– 15.000	– 15.000
– Regionaal Investeringsfonds	25.861		25.861		– 5.090	20.771	907	830	1.131	1.386
– Salarismix Randstadregio's	43.280	2.315	45.595		2	45.597	1.146	1.146	1.146	1.146
– Regionaal programma	30.400		30.400		0	30.400	0	0	0	0
– Plusvoorzieningen overbelaste jongeren	0		0		0	0	0	0	0	0
– Programmagelden regio's	0		0		0	0	0	0	0	0
– Tegemoetkoming schoolkosten MBO	10.000		10.000		0	10.000	0	0	0	0
– Gelijke kansen	12.000		12.000		12.875	24.875	– 11.375	– 7.500	– 7.500	– 7.500
Subsidies	**229.947**	**24**	**229.971**		**13.592**	**243.563**	**13.691**	**10.505**	**4.975**	**0**
– Subsidieregeling praktijkleren	196.500		196.500		5.024	201.524	8.000	6.000	0	– 5.000
– Permanent leren	0		0		0	0			0	0
– Actieplan Laaggeletterdheid/Telmee met taal	12.010		12.010		9.260	21.270	5.000	5.000	5.000	5.000
– Loopbaanorientatie	1.700		1.700		1.053	2.753	953	– 25	– 25	0
– ROC Leiden	525		525		0	525	0	0	0	0
– Sectorplan mbo-hbo techniek	0		0		0	0	0	0	0	0
– Overige subsidies	19.212	24	19.236		– 1.745	17.491	– 262	– 470	0	0
Opdrachten	**2.314**	**0**	**2.314**		**1.159**	**3.473**	**59**	**0**	**0**	**0**
– In- en uitbesteding	2.314		2.314		1.159	3.473	59	0	0	0

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-steld ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Caribisch Nederland	0		0		0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan agentschappen	**23.854**	**247**	**24.101**		**– 552**	**23.549**	**404**	**414**	**404**	**404**
– Dienst Uitvoering Onderwijs	21.354	247	21.601		– 552	21.049	404	414	404	404
– Rijksdienst Ondernemend Nederland	2.500		2.500		0	2.500	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**61.077**	**1.868**	**62.945**		**– 5.417**	**57.528**	**1.461**	**1.447**	**1.437**	**1.437**
– College voor Toetsen en Examens	4365		4.365		– 4.263	102	102	102	102	102
– Wet SLOA	3.604		3.604		– 2.432	1.172	86	75	75	75
– SBB	53.108	1.868	54.976		1.278	56.254	1.273	1.270	1.260	1.260
Bijdrage aan medeoverheden	**131.954**	**0**	**131.954**		**– 1.954**	**130.000**	**6.601**	**2.913**	**5.250**	**– 603**
– RMC's	34.067		34.067		1.300	35.367	1.238	1.238	1.238	1.238
– Educatie	58.985		58.985		1.371	60.356	1.371	1.371	1.371	1.371
– Caribisch Nederland	17.052		17.052		– 4.625	12.427	3.992	304	2.641	– 3.212
– Regionaal Programma	21.850		21.850		0	21.850	0	0	0	0
Ontvangsten	**3.000**	**0**	**3.000**		**0**	**3.000**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 216,4 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt met name veroorzaakt door:
- Bijstelling van de verplichtingenraming bij het instrument bekostiging omdat de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 voor zowel 2018 als 2019 in het jaar 2018 verplicht wordt.
- De garantieverplichtingen worden met € 12,8 miljoen verlaagd. Dit is het saldo van de tot nu toe in 2018 verleende en vervallen leningen en rekening-courant kredieten aan mbo-instellingen via schatkistbankieren.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 122,8 miljoen verhoogd. De verhoging is met name het gevolg van de volgende mutaties:

– De doorverdeling (€ 94,3 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 (zie algemene toelichting).
– De jaarlijkse meerjarige doorrekening van de referentieraming 2018 ten opzichte van de referentieraming 2017 heeft de volgende budgettaire consequenties: het macrobudget wordt in 2019 en 2020 opwaarts en vanaf 2021 neerwaarts bijgesteld (zie ook algemene toelichting).
– In februari 2018 is het Bestuursakkoord mbo (2018 – 2022) afgesloten (Kamerstukken II, 2017–2018, 31524, nr. 351). De daarin gemaakte financiële afspraken worden nu verwerkt. Het betreft onder andere:
    • In 2018 wordt € 11 miljoen via een kasschuif beschikbaar gesteld aan de aoc's, omdat de harmonisatie van de bekostiging pas vanaf 2019 ingaat.
    • Het budget (€ 15 miljoen) voor schoolmaatschappelijk werk vanaf 2019 en het budget voor gelijke kansen (€ 7,5 miljoen) vanaf 2020 worden structureel aan het investeringsbudget toegevoegd.
    • In het recentelijk afgesloten bestuursakkoord is ook afgesproken het resultaatafhankelijk budget te verlagen en het investeringsbudget met hetzelfde bedrag te verhogen. Daarnaast is € 4 miljoen in 2019 aan het investeringsbudget toegevoegd vanuit gelijke kansen, vanwege het expireren van de regeling en het afschaffen van de cascadebekostiging. Hierdoor is voor het investeringsbudget in de jaren 2019 € 383 miljoen en 2020 € 432 miljoen beschikbaar en in jaren 2021 en 2022 per jaar € 232 miljoen voor de mbo-instellingen. Tenslotte is in de jaren 2021 en 2023 per jaar € 200 miljoen beschikbaar voor het resultaatafhankelijk budget. Door verschillende kasschuiven zijn deze bedragen in de afgesproken jaren beschikbaar gekomen voor de mbo-instellingen.
– Vanuit artikel 3 (Voortgezet Onderwijs) is vanaf 2018 structureel € 9 miljoen overgeboekt naar artikel 4 (Beroepsonderwijs en volwasseneducatie) voor wachtgelden voor het vo-deel van de aoc's.
– Daarnaast vindt er in 2018 een taakstelling van € 7,3 miljoen plaats op het Regionaal Investeringsfonds ter dekking van de tegenvaller op de leerling- en studentenraming en de studiefinancieringsraming op de begroting van OCW (zie ook algemene toelichting).
– Bij het onderdeel gelijke kansen wordt er € 7,5 miljoen via een kasschuif van 2019 naar 2018 geschoven. Tenslotte wordt er vanuit de eindejaarsmarge 2017 € 5,3 miljoen in 2018 aan dit onderdeel toegevoegd.

Subsidies

Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 13,6 miljoen verhoogd. Deze verhoging wordt grotendeels verklaard door de volgende mutaties:
– Voor de regeling praktijkleren wordt uit latere jaren in totaal € 12 miljoen naar 2018 geschoven. Daarnaast vindt er in 2018 een taakstelling van € 7 miljoen plaats op de regeling praktijkleren ter dekking van de tegenvaller op de leerling- en studentenraming en de studiefinancieringsraming op de begroting van OCW (zie ook algemene toelichting).
– Het budget voor Tel mee met taal is met € 9,3 miljoen verhoogd. Dit komt onder andere doordat er in het Regeerakkoord Rutte III vanaf 2018 structureel € 5 miljoen beschikbaar is gesteld (zie ook algemene toelichting). Ook is het budget verhoogd met € 4,3 miljoen door verschillende overboekingen en een toevoeging vanuit de eindejaarsmarge.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

Het budget voor bijdrage aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 5,4 miljoen verlaagd. Deze verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:
– Voor het College voor Toetsen en Examens wordt een bedrag van € 6 miljoen overgeboekt naar artikel 3 (Voortgezet Onderwijs).
– Voor het Cito (Wet SLOA) wordt een bedrag van € 0,9 miljoen overgeboekt naar artikel 3 (Voortgezet Onderwijs).
– Daarnaast wordt aan het budget voor bijdrage aan ZBO's/RWT's de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 van € 1,5 miljoen structureel toegevoegd.

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget voor bijdrage aan medeoverheden wordt per saldo met € 2 miljoen verlaagd. Deze verlaging is met name het gevolg van de volgende mutaties:
– De bijdrage aan Caribisch Nederland wordt in 2018 met € 7,5 miljoen verlaagd. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door vertraging in het masterplan onderwijshuisvesting Caribisch Nederland.
– Daarnaast wordt aan het budget voor bijdrage aan medeoverheden de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 van € 3,1 miljoen structureel toegevoegd.

Art.nr. 6. Hoger Beroepsonderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 6 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**2.967.916**	**247.793**	**3.215.709**		**208.599**	**3.424.308**	**110.311**	**126.331**	**142.966**	**158.682**
Waarvan garantie-verplichtingen					– 16.488	**– 16.488**	– 13.032	– 13.487	– 14.023	– 14.352
Uitgaven	**3.005.161**	**135.337**	**3.140.498**		**120.531**	**3.261.029**	**120.320**	**126.920**	**140.123**	**157.127**
Waarvan juridisch verplicht	99,99%					99,99%				
Bekostiging	**2.944.960**	**135.337**	**3.080.297**		**105.878**	**3.186.175**	**103.063**	**106.211**	**119.374**	**136.377**
• Hoofdbekosti-ging	2.944.960	135.337	3.080.297		105.876	3.186.173	100.385	103.071	114.042	129.706
– Onderwijsdeel hbo	2.855.691	133.815	2.989.506		104.149	3.093.655	98.654	101.339	112.308	127.972
– Deel ontwerp en ontwikke-ling	72.439	1.522	73.961		1.730	75.691	1.731	1.732	1.734	1.734
– Bekostiging flexibel hoger onderwijs voor volwassenen	16.830		16.830		– 3	16.827	0	0	0	0
• Prestatiebox	0	0	0		2	2	2.678	3.140	5.332	6.671
– Onderwijskwa-liteit en studiesucces, en profilering			0		0	0	0	0	0	0
– Studievoor-schot middelen			0		2	2	2.678	3.140	5.332	6.671
– Profilering en zwaartepunt-vorming			0		0	0	0	0	0	0

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Subsidies	**1.806**	**0**	**1.806**		**– 169**	**1.637**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Regeling stimulering Bèta/techniek			0			0	0	0	0	0
– Overig	1.806		1.806		– 169	1.637	0	0	0	0
Bijdragen aan agentschapppen	**14.080**	**0**	**14.080**		**203**	**14.283**	**217**	**219**	**195**	**195**
– Dienst Uitvoering Onderwijs	14.080		14.080		203	14.283	217	219	195	195
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	**44.315**	**0**	**44.315**		**14.619**	**58.934**	**17.040**	**20.490**	**20.554**	**20.555**
– NWO (Praktijkgericht onderzoek hbo)	31.769		31.769		14.194	45.963	16.744	20.175	20.244	20.245
– NWO (Promotiebeurs voor leraren)	9.026		9.026		212	9.238	213	232	232	232
– Nederlands-Vlaamse Accreditatieor-ganisatie (NVAO)	3.520		3.520		213	3.733	83	83	78	78
Ontvangsten	**1.213**		**1.213**		**0**	**1.213**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 208,6 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 88,1 miljoen) wordt veroorzaakt door:

– Garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan hogescholen die in 2018 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (saldo (-) € 16,5 miljoen).
– Bijstelling van de verplichtingenraming doordat uitgavenmutaties voor het jaar 2018 – overeenkomstig de bekostigingsregelgeving – in het jaar 2018 worden verplicht. Daarom worden deze (104,6 miljoen) verwerkt in het verplichtingenbudget 2018.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 105,9 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:
  • een aanpassing op basis van de nieuwe raming van de studenten-aantallen: € 33,6 miljoen uit de referentieraming 2018 (zie het algemeen deel);

- de doorverdeling (€ 72,0 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 (zie het algemeen deel);
- de doorverdeling (€ 4,5 miljoen) van de regeerakkoordmiddelen toegepast onderzoek (zie het algemeen deel)
- diverse overige mutaties (met name interne overboekingen naar andere beleidsartikelen) die het budget in totaal verlagen met € 4,2 miljoen.

Bijdrage aan ZBO's/RWT's

– Het budget voor bijdragen aan ZBO's/RWT's wordt per saldo met € 14,6 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:
  - de doorverdeling (€ 10,5 miljoen) van de regeerakkoordmiddelen toegepast onderzoek (zie het algemeen deel);
  - overheveling van middelen uit de Lerarenbeurs (€ 2 miljoen) naar het NRPO/SIA ten behoeve van het postdoc-programma;
  - toevoeging van middelen (+ € 1 miljoen) voor de samenwerking tussen stad en kennisinstellingen in het kader van de City Deal Kennis Maken;
  - de doorverdeling (€ 1,1 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 (zie het algemeen deel).

Art.nr. 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 7 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**4.493.538**	**260.405**	**4.753.943**		**334.153**	**5.088.096**	**187.192**	**194.061**	**206.035**	**216.749**
Waarvan garantiever-plichtingen					– 23.694	– 23.694	– 6.020	– 5.787	– 5.672	– 5.756
Uitgaven	**4.483.810**	**212.256**	**4.696.066**		**163.084**	**4.859.150**	**180.876**	**189.550**	**199.946**	**211.568**
Waarvan juridisch verplicht	99,95%					99,99%				
Bekostiging	**4.455.358**	**212.256**	**4.667.614**		**161.298**	**4.828.912**	**180.065**	**188.901**	**199.370**	**211.197**
• Hoofdbekostiging	4.455.358	212.256	4.667.614		161.296	4.828.910	178.517	187.065	196.252	207.305
– Onderwijsdeel wo	2.000.013	92.256	2.092.269		102.962	2.195.231	120.116	128.574	137.640	148.590
– Onderzoeksdeel wo	1.800.983	120.000	1.920.983		42.453	1.963.436	42.485	42.535	42.616	42.711
– Deel ondersteu-ning geneeskun-dig onderwijs en onderzoek	654.362		654.362		15.881	670.243	15.916	15.956	15.996	16.004
• Prestatiebox	0	0	0		2	2	1.548	1.836	3.118	3.892
– Onderwijskwali-teit en studiesuc-ces, en profilering			0		0	0	0	0	0	0
– Studievoorschot middelen			0		2	2	1.548	1.836	3.118	3.892
– Profilering en zwaartepuntvor-ming			0		0	0	0	0	0	0
Subsidies	**3.995**	**0**	**3.995**		**– 56**	**3.939**	**353**	**278**	**205**	**0**
– Open en online onderwijs	1.600		1.600		– 24	1.576	0	0	0	0
– Overig	2.395		2.395		– 32	2.363	353	278	205	0
Opdrachten	**1.705**	**0**	**1.705**		**182**	**1.887**	**59**	**0**	**0**	**0**
– Uitbesteding	1.705		1.705		182	1.887	59	0	0	0

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	**22.752**	**0**	**22.752**		**1.660**	**24.412**	**399**	**371**	**371**	**371**
– Organisaties conform tabel 6.6	22.752		22.752		1.660	24.412	399	371	371	371
Ontvangsten	**16**	**0**	**16**		**0**	**16**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 334,2 miljoen verhoogd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 171,1 miljoen) wordt veroorzaakt door:
– Garantieverplichtingen/rekening-courant kredieten aan universiteiten die in 2018 zijn aangegaan of vervallen en waar OCW garant voor staat (saldo (-) € 23,7 miljoen).
– Bijstelling van de verplichtingenraming doordat uitgavenmutaties voor het jaar 2018 – overeenkomstig de bekostigingsregelgeving – in het jaar 2018 worden verplicht. Daarom worden deze (€ 194,8 miljoen) verwerkt in het verplichtingenbudget 2018.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor de bekostiging wordt per saldo met € 161,3 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:
  • een aanpassing op basis van de nieuwe raming van de studenten-aantallen: € 58,0 miljoen uit de referentieraming 2018 (zie het algemeen deel);
  • de doorverdeling (€ 105,4 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 (zie het algemeen deel);
  • diverse overige mutaties (met name interne overboekingen naar andere beleidsartikelen) die het budget in totaal verlagen met € 2,1 miljoen.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

– Het budget voor bijdragen aan (inter)nationale organisaties wordt per saldo met € 1,7 miljoen verhoogd. De verhoging is het gevolg van:
  • toevoeging van middelen (€ 1,1 miljoen.) aan het UAF in verband met een hogere instroom van vluchtelingen;
  • toevoeging van middelen (€ 0,2 miljoen) voor doorlopende werkzaamheden van het Nuffic in Turkije en Caribisch Nederland;
  • de doorverdeling (€ 0,4 miljoen) van de loon- en prijsbijstelling tranche 2018 (zie het algemeen deel).

Art.nr. 8. Internationaal beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 8 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**11.116**	**0**	**11.116**		**807**	**11.923**	**782**	**783**	**75**	**75**
Uitgaven	**11.716**	**0**	**11.716**		**927**	**12.643**	**782**	**783**	**75**	**75**
Waarvan juridisch verplicht	96,3%					96,5%				
Subsidies	**821**	**0**	**821**		**0**	**821**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Duitsland Instituut Amsterdamn (DIA)			0			0				
– Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	600		600			600				
– Incidentele subsidies voor het uitwisselen van cultuur	196		196			196				
– overige incidentele subsidies	25		25			25				
Opdrachten	**210**	**0**	**210**		**0**	**210**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Beleidsonderzoek en benchmarking	103		103			103				
– Incidentele Internationale activiteiten	107		107			107				
– EU-voorzitterschap			0			0				
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	**10.259**	**0**	**10.259**		**842**	**11.101**	**782**	**783**	**75**	**75**
– OCW-vertegenwoordiging in het buitenland	135		135		– 131	4	– 131	– 131	– 131	– 131
– Stichting EP-Nuffic	3.793		3.793		82	3.875	65	65	65	65
– Nederlandse Taalunie	2.764		2.764		35	2.799	35	35	35	35
– Europa College Brugge	30		30			30				
– Unesco	20		20			20				
– OESO CERI	76		76		1	77	1	1	1	1
– Fulbright Center	368		368			368				
– DCIC			0			0				
– Stichting Ons Erfdeel	185		185			185				
– Nationaal Agentschap Erasmus + Onderwijs & Training	2.064		2.064		755	2.819	755	755	47	47
– EU-programma's en activiteiten	20		20			20				

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Duitsland Instituut Amsterdamn (DIA)	804		804		100	904	57	58	58	58
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	**426**	**0**	**426**		**0**	**426**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Vlaams-Nederlandshuis DeBuren (Hoofdstuk 5 BuZa)	426		426			426				
Bijdragen aan sociale fondsen					**85**	**85**				
Nationaal Agentschap Erasmus + Onderwijs & Training					85	85				
Ontvangsten	**99**		**99**			**99**				

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 1,4 miljoen verlaagd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties wordt voornamelijk veroorzaakt doordat verplichtingen ten laste van het uitgavenbudget 2018 al in 2017 zijn aangegaan. Belangrijkste mutaties zijn de aanpassingen van Stichting Nuffic (€ -2,0 miljoen) en van Stichting Ons Erfdeel (€ -0,2 miljoen) die in 2017 zijn verplicht en in 2018 worden uitbetaald. Daarnaast is het budget voor het Agentschap Erasmus+ opgehoogd (€ 0,8 miljoen).

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bijdrage aan sociale fondsen

Het budget voor het Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training wordt per saldo met € 0,085 miljoen verhoogd. Deze mutatie is per abuis op het verkeerde instrument geboekt en was bedoeld voor het instrument bijdragen aan (inter)nationale organisaties. Dit wordt aangepast in de miljoenennota.

Art.nr. 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 9 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**180.323**	**0**	**180.323**		**– 10.359**	**169.964**	**– 1.050**	**– 1.004**	**– 1.084**	**– 1.072**
Uitgaven	**181.159**	**0**	**181.159**		**– 10.359**	**170.800**	**– 1.050**	**– 1.004**	**– 1.084**	**– 1.072**
Waarvan juridisch verplicht	94,3%					93,6%				
Bekostiging	**32.442**	**0**	**32.442**		**65**	**32.507**	**814**	**860**	**780**	**792**
• Hoofdbekosti-ging	0		0			0				
– Beloning LeerKracht lumpsum po/vo/bve			0							
• Aanvullende bekostiging	32.442	0	32.442		65	32.507	814	860	780	792
– Tegemoetko-ming kosten opleidings-scholen	32.442		32.442		65	32.507	814	860	780	792
Subsidies	**135.889**	**0**	**135.889**		**– 11.196**	**124.693**	**– 2.104**	**– 2.104**	**– 2.104**	**– 2.104**
– Lerarenbeurs/ zij-instroom	122.642		122.642		– 10.560	112.082	– 2.000	– 2.000	– 2.000	– 2.000
– Impuls lerarentekorten vo en wetenschap en techniek pabo	1.638		1.638		0	1.638				
– Versterking samenwerking lerarenopleidingen en scholen										
– Verankering academische opleidings-school										
– Onderwijscoöperatie	2.945		2.945		0	2.945				
– Promotiebeurs voor leraren										
– Projecten professionalisering	2.000		2.000		0	2.000				
– Projecten regionale arbeidsmarkt-problematiek										
– Overige projecten	6.664		6.664		– 636	6.028	– 104	– 104	– 104	– 104
Opdrachten	**7.492**	**0**	**7.492**		**0**	**7.492**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Onderzoek, ramingen en communicatie	3.492		3.492		0	3.492				
– Leraren- en schoolleiders-register	4.000		4.000		0	4.000				
Bijdrage aan agentschappen	**5.336**	**0**	**5.336**		**772**	**6.108**	**240**	**240**	**240**	**240**

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Dienst Uitvoering Onderwijs	5.336		5.336		772	6.108	240	240	240	240
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**0**		**0**		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Ontvangsten	**6.000**		**6.000**		**3.000**	**9.000**	**3.000**	**3.000**	**3.000**	**3.000**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 10,4 miljoen verlaagd.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Subsidies

– Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 11,2 miljoen verlaagd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de verlaging van het budget voor de lerarenbeurs en zij-instroom met € 10,6 miljoen.
  - Het plafond van de lerarenbeurs is incidenteel in 2018 met € 10,0 miljoen verlaagd ter dekking van de tegenvaller op de leerling- en studentenraming en de studiefinancieringsraming; zie de toelichting in het algemene deel.
  - Er is € 2,0 miljoen overgeheveld naar artikel 6 ten behoeve van het postdoc-programma.
  - Voor de regeling zij-instroom is € 1,4 miljoen ontvangen van artikel 1.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 3,0 miljoen verhoogd op basis van realisatiegegevens van de afgelopen jaren (zie de toelichting in het algemene deel).

Art.nr. 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 11 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**5.373.215**	**0**	**5.373.215**		**145.861**	**5.519.076**	**159.218**	**129.672**	**134.429**	**139.267**
Uitgaven	**5.373.215**	**0**	**5.373.215**		**145.861**	**5.519.076**	**159.218**	**129.672**	**134.429**	**139.267**
Waarvan juridisch verplicht	100%					100%				
Inkomensoverdrachten	**2.252.834**	**0**	**2.252.834**		**38.042**	**2.290.876**	**56.559**	**33.323**	**32.074**	**31.276**
• Basisbeurs	533.880	0	533.880		– 9.517	524.363	– 9.453	– 14.245	– 15.775	– 17.742
– Gift (R)	1.075.269		1.075.269		80.016	1.155.285	28.751	– 4.762	– 7.430	– 477
– Prestatiebeurs (NR)	– 541.389		– 541.389		– 89.533	– 630.922	– 38.204	– 9.483	– 8.345	– 17.265
• Aanvullende beurs	804.037	0	804.037		16.362	820.399	7.656	4.468	3.954	3.601
– Gift (R)	618.438		618.438		19.589	638.027	20.758	21.584	21.537	20.610
– Prestatiebeurs (NR)	185.599		185.599		– 3.227	182.372	– 13.102	– 17.116	– 17.583	– 17.009
• Reisvoorziening	742.473	0	742.473		– 5.353	737.120	34.327	27.760	42.476	49.196
– Bijdrage aan vervoersbedrijven (R)	867.313		867.313		– 12.748	854.565	22.792	7.855	9.084	11.185
– Gift (R)	667.203		667.203		51.633	718.836	41.303	47.665	60.457	66.436
– Prestatiebeurs (R)	– 792.043		– 792.043		– 44.238	– 836.281	– 29.768	– 27.760	– 27.065	– 28.425
• Overige uitgaven	172.444	0	172.444		36.550	208.994	24.029	15.340	1.419	– 3.779
– Overige uitgaven relevant (R)	79.087		79.087		26.265	105.352	10.995	10.995	10.995	10.995
– Caribisch Nederland	4.031		4.031		– 360	3.671	– 582	– 835	– 1.125	– 1.455
– Overige uitgaven niet-relevant (NR)	89.326		89.326		10.645	99.971	13.616	5.180	– 8.451	– 13.319
Leningen	**3.014.916**	**0**	**3.014.916**		**109.147**	**3.124.063**	**104.245**	**95.603**	**101.375**	**106.953**
– Rentedragende lening (NR)	2.670.455		2.670.455		75.078	2.745.533	79.526	91.177	95.058	102.140
– Collegegeld-krediet (NR)	344.461		344.461		34.069	378.530	24.719	4.426	6.317	4.813
Bijdrage aan agentschappen	**105.465**	**0**	**105.465**		**– 1.328**	**104.137**	**– 1.586**	**746**	**980**	**1.038**
– Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	105.465		105.465		– 1.328	104.137	– 1.586	746	980	1.038
Ontvangsten	**896.903**	**0**	**896.903**		**– 46.627**	**850.276**	**– 51.080**	**– 59.375**	**– 64.728**	**– 72.140**
– Ontvangen rente en relevant hoofdsom (R)	107.886		107.886		– 11.359	96.527	– 12.561	– 11.940	– 8.530	– 3.510
– Kortlopende vorderingen (R)	81.559		81.559		– 14	81.545	– 14	486	986	1.486
– Terugontvangen hoofdsom (NR)	707.458		707.458		– 35.254	672.204	– 38.505	– 47.921	– 57.184	– 70.116

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting instrumenten (algemeen):

Het onderscheid relevant en niet-relevant is in onderstaande toelichting als uitgangspunt genomen. Relevant betekent relevant voor het begrotingstekort/EMU-saldo. De relevante uitgaven worden hoofdzakelijk gevormd door studiefinanciering die meteen als gift wordt toegekend en door de omzetting van uitgekeerde prestatiebeurs in gift (na behalen van het diploma binnen 10 jaar). Onder de niet-relevante uitgaven vallen vooral de betalingen van prestatiebeurzen (zolang die nog niet omgezet zijn in een gift) en verstrekte rentedragende leningen.

De relevante ontvangsten worden vooral gevormd door de ontvangen rente op verstrekte studieleningen. De niet-relevante ontvangsten betreffen hoofdzakelijk aflossingen op de hoofdsom van rentedragende leningen.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdrachten

De verplichtingen worden met € 38,0 miljoen verhoogd. Het verschil wordt veroorzaakt door:

– De basisbeurs wordt per saldo met € 9,5 miljoen verlaagd. Dit bestaat uit enerzijds een verhoging van de relevante uitgaven met € 80 miljoen en anderzijds een verlaging van de niet-relevante uitgaven met € 89,5 miljoen.
    - Relevante uitgaven: dit betreft met name hogere omzettingen dan geraamd. Dit is in zowel het mbo als het ho het geval. In het mbo zijn de omzettingen € 12 miljoen hoger dan geraamd. Dit wordt mede veroorzaakt door Focus op Vakmanschap (het verkorten van vierjarige opleidingen naar driejarige opleidingen) waardoor in 2017 extra veel deelnemers een diploma hebben gehaald met meer omzettingen in 2018 tot gevolg. In het hoger onderwijs zijn de omzettingen in het hbo bijna € 38 miljoen hoger en in het wo ruim € 28 miljoen hoger. Dit is het gevolg van meer afgestudeerden. Het boeggolf effect voor het studievoorschot ligt hier grotendeels aan ten grondslag.
    - De niet-relevante uitgaven: dit betreffen tegenboekingen op de omzettingen. In eerste instantie worden toekenningen niet-relevant geboekt. Zodra de omzettingen plaatsvinden, moet het niet-relevante saldo worden verlaagd met het bedrag aan omzettingen. Dit is de tegenboeking.
– De aanvullende beurs wordt per saldo met € 16,4 miljoen verhoogd. Dit bestaat uit een verhoging van de relevante uitgaven met
– € 19,6 miljoen en een verlaging van de niet-relevante uitgaven met € 3,2 miljoen. Evenals bij de basisbeurs het geval was, hebben ook bij de aanvullende beurs meer omzettingen plaatsgevonden. Dit is om dezelfde redenen als bij de basisbeurs (Focus op Vakmanschap voor het mbo en het boeggolf effect voor het ho) het geval.
    - De relevante uitgaven: met name in het hbo zijn de uitgaven hoger dan geraamd. Allereerst door hogere omzettingen (bijna € 9,5 miljoen), maar ook door hogere uitgaven aan aanvullende beurs in

de eerste 5 maanden (de eerste 5 maanden aanvullende beurs zijn in het hoger onderwijs gift). Deze zijn omhoog bijgesteld met bijna € 2,7 miljoen. Dit laatste is het gevolg van de hogere referentieraming en dus een hoger studentenaantal.
    - De niet-relevante uitgaven: dit betreffen, evenals bij de basisbeurs, tegenboekingen op de omzettingen in het hbo (verlaging van € 9,5 miljoen). Daarnaast zijn er hogere toekenningen in zowel het hbo (€ 8,4 miljoen) als wo (€ 3,4 miljoen). Dit komt door hogere aantallen als gevolg van de hogere referentieraming. Ook het gemiddelde bedrag van een aanvullende beurs is iets hoger.
- De reisvoorziening wordt per saldo met € 5,3 miljoen verlaagd.
    - De bijdrage aan de vervoersbedrijven is verlaagd met € 12,7 miljoen. De verlaging wordt veroorzaakt door lagere prijzen dan aanvankelijk geraamd.
    - De omzettingen zijn met € 51,6 miljoen naar boven bijgesteld. Het hoger onderwijs draagt met name bij aan deze opwaartse bijstelling. Ook hier speelt het boeggolfeffect een grote rol in de omzettingen (zie ook de bijstelling van de basisbeurs).
    - De toekenningen zijn met € 44,2 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft een tegenboeking waarmee voorkomen wordt dat de waarde van de OV-kaart dubbel geboekt wordt (enerzijds door toekenning aan de student, anderzijds door de betaling aan de OV-bedrijven). Doordat het een tegenboeking betreft, betekent deze negatieve mutatie dus eigenlijk een hoger bedrag aan prestatiebeurs toekenningen. Deze toename in de toekenningen is zichtbaar in zowel het mbo (zowel bol 18- en bol 18+) als het ho (zowel hbo als wo). De referentieraming zorgt voor hogere aantallen en de realisatie 2017 voor een hogere prijs en deels ook hogere aantallen. Beide hebben effect op de uitgaven.
    - De overige uitgaven worden per saldo met € 36,5 miljoen verhoogd. Deze post bestaat uit relevante overige uitgaven, niet-relevante overige uitgaven en uitgaven aan Caribisch Nederland.
    - Relevante overige uitgaven: de relevante overige uitgaven zijn met € 26,3 miljoen omhoog bijgesteld. Dit betreffen met name technische bijstellingen. Hieronder vallen onder andere kwijtscheldingen (na verloop van de 15-jaarstermijn bijvoorbeeld) die hoger uit vallen dan verwacht.
    - Niet-relevante overige uitgaven: de niet-relevante overige uitgaven zijn met € 10,6 miljoen omhoog bijgesteld. Ook dit betreft met name afboekingen op niet-relevante kwijtscheldingen.
    - Caribisch Nederland: de uitgaven zijn met € 0,4 miljoen naar beneden bijgesteld.

Leningen

Er wordt per saldo naar verwachting € 109,1 miljoen meer uitgegeven aan leningen dan geraamd:
- De uitgaven aan de rentedragende lening (NR) zijn opgehoogd met € 75,1 miljoen. Dit is het gevolg van enerzijds een hogere referentieraming en anderzijds hogere gerealiseerde leningen.
- De uitgaven aan het collegegeldkrediet zijn opgehoogd met € 34,1 miljoen. Deze bijstelling is gebaseerd op realisatiegegevens en hogere aantallen als gevolg van een hogere referentieraming.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) wordt per saldo met € 1,3 miljoen verlaagd.

Ontvangsten

– Het ontvangstenbudget wordt met € 46,6 miljoen verlaagd. Dit betreft drie posten, te weten: ontvangen rente en relevante hoofdsom (relevant), kortlopende vorderingen, en terugontvangen hoofdsom (niet-relevant).
  • Ontvangen rente en relevante hoofdsom: deze post is met € 11,4 miljoen verlaagd. Dit betreft lagere rente ontvangsten als gevolg van de lage rente.
  • Kortlopende vorderingen: deze post is nagenoeg gelijk gebleven (- € 0,1 miljoen).
  • Terugontvangen hoofdsom (niet relevant): deze post is met € 35,3 miljoen verlaagd op basis van de realisaties in 2017.

Art.nr. 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 12 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**89.501**	**0**	**89.501**		**4.200**	**93.701**	**3.873**	**3.726**	**3.810**	**4.267**
Uitgaven	**89.501**	**0**	**89.501**		**4.200**	**93.701**	**3.873**	**3.726**	**3.810**	**4.267**
Waarvan juridisch verplicht	100%					100%				
Inkomensoverdrachten	**73.889**	**0**	**73.889**		**3.844**	**77.733**	**3.577**	**3.432**	**3.515**	**3.966**
• TS 17-	0	0	0		0	0	0	0	0	0
– Minderjarige deelnemers bol (R)	0		0		0	0	0	0	0	0
• TS 18+	5.392	0	5.392		576	5.968	576	576	576	576
– Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) (R)	3.327		3.327		414	3.741	414	414	414	414
– Deeltijd vo (R)	2.065		2.065		162	2.227	162	162	162	162
• VO 18+	68.497	0	68.497		3.268	71.765	3.001	2.856	2.939	3.390
– Volwassenenon-derwijs (vavo) (R)	6.148		6.148		235	6.383	245	265	311	362
– Meerderjarige scholieren vo (R)	57.411		57.411		2.818	60.229	2.583	2.390	2.404	2.774
– Meerderjarige scholieren vso (R)	4.442		4.442		– 321	4.121	– 363	– 336	– 312	– 283
– STOEB/ALR (NR)	496		496		536	1.032	536	537	536	537
Bijdrage aan agent-schappen	**15.612**	**0**	**15.612**		**356**	**15.968**	**296**	**294**	**295**	**301**
– Dienst Uitvoering Onderwijs (R)	15.612		15.612		356	15.968	296	294	295	301
Ontvangsten	**2.415**	**0**	**2.415**		**1.270**	**3.685**	**1.253**	**1.224**	**1.215**	**1.223**
– TS 17- (R)	0		0		0	0	0	0	0	0
– TS 18+ (R)	85		85		73	158	73	73	73	73
– VO 18+ (R)	2.330		2.330		1.197	3.527	1.180	1.151	1.142	1.150

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Inkomensoverdracht

– De raming wordt per saldo met € 3,8 miljoen verhoogd.
  • Er zijn meer meerderjarige leerlingen in het voortgezet onderwijs die een tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten aanvragen.

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor DUO wordt per saldo met € 0,4 miljoen verhoogd.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 1,3 miljoen verhoogd. Dit is op basis van realisatiegegevens.

Art.nr. 13. Lesgeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 13 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**6.555**		**6.555**		**117**	**6.672**	**129**	**125**	**122**	**118**
Uitgaven	**6.555**	**0**	**6.555**		**117**	**6.672**	**129**	**125**	**122**	**118**
Waarvan juridisch verplicht	100%					100%				
Bijdrage aan agent-schappen	**6.555**	**0**	**6.555**		**117**	**6.672**	**129**	**125**	**122**	**118**
– Dienst Uitvoering Onderwijs	6.555		6.555		117	6.672	129	125	122	118
Ontvangsten	**238.269**		**238.269**		**– 580**	**237.689**	**– 2.167**	**– 2.192**	**– 1.886**	**– 2.110**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bijdrage aan agentschappen

Het budget voor DUO wordt per saldo met € 0,1 miljoen verhoogd.

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 0,6 miljoen verlaagd.

Art.nr. 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 14 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**388.142**	**10.000**	**398.142**		**73.298**	**471.440**	**90.986**	**81.294**	**56.720**	**32.169**
Waarvan garantiever-plichtingen	0		0		– 2.954	– 2.954				
Uitgaven	**777.883**	**10.000**	**787.883**		**76.252**	**864.135**	**90.986**	**81.294**	**56.720**	**32.169**
Waarvan juridisch verplicht	98,0%					95,5%				
Bekostiging	**687.242**	**10.000**	**697.242**		**22.880**	**720.122**	**55.736**	**56.736**	**48.357**	**30.407**
– Culturele basisinfrastruc-tuur	401.387	10.000	411.387		22.218	433.605	26.265	26.265	26.504	26.504
Vierjaarlijkse instellingen	238.881	10.000	248.881		6.729	255.610	8.576	8.576	8.815	8.815
Vierjaarlijkse fondsen	162.506		162.506		15.489	177.995	17.689	17.689	17.689	17.689
– Erfgoedwet	121.238	0	121.238		602	121.840	602	602	602	602
Huisvesting	81.665		81.665		0	81.665				0
Beheer en onderhoud collecties	39.573		39.573		602	40.175	602	602	602	602
– Wet stelsel openbare bibliotheekvoor-zieningen	46.099	0	46.099		– 46.099	0		0	0	0
Stelseltaken openbare bibliotheekvoor-zieningen	22.629		22.629		– 22.629	0	0	0	0	0
Digitale openbare bibliotheek	12.200		12.200		– 12.200	0	0	0	0	0
Bibliotheekvoor-ziening leesge-handicapten	11.270		11.270		– 11.270	0	0	0	0	0
– Monumentenzorg	68.469		68.469		52.740	121.209	43.350	36.850	17.950	0
– Archieven incl. Regionale Historische Centra	24.647		24.647		130	24.777	130	130	130	130
– Flankerend beleid huisvesting	7.902		7.902		– 1.329	6.573	– 1.329	– 1.329	– 1.329	– 1.329
– Cultuureducatie met Kwaliteit	17.500		17.500		– 5.382	12.118	– 13.282	– 5.782	4.500	4.500
Subsidies	**37.529**	**0**	**37.529**		**45.735**	**83.264**	**31.002**	**20.502**	**4.318**	**1.746**
– Verbreden inzet cultuur	8.684		8.684		5.000	13.684	6.000	6.000		
– Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	7.155		7.155		2.017	9.172	2.000	2.000	2.000	2.000
– Programma leesbevordering	3.350		3.350		0	3.350	0	0	0	0
– Creatieve Industrie	1.975		1.975		5.500	7.475	5.500	0	0	0
– Erfgoed en ruimte	3.500		3.500		448	3.948	0	0	0	0
– Programma ondernemer-schap	0		0		0	0	0	0	0	0
– Monumentenzorg	0		0		1.499	1.499	0	0	0	0
– Specifiek cultuurbeleid	12.865		12.865		31.271	44.136	17.502	12.502	2.318	– 254

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Opdrachten	**10.079**	**0**	**10.079**		**6.928**	**17.007**	**4.348**	**4.178**	**4.178**	**150**
– Beleidsonder-zoek, evaluaties en kennisbasis	2.127		2.127		– 161	1.966	– 30	– 200	– 200	– 200
– Monumentenzorg	3.717		3.717		3.079	6.796	0	0	0	0
– Archeologie	865		865		1.871	2.736	4.028	4.028	4.028	0
– Erfgoed en Ruimte	2.500		2.500		– 470	2.030	0	0	0	0
– Overige opdrachten	870		870		2.609	3.479	350	350	350	350
Bijdrage aan agent-schappen	**40.307**	**0**	**40.307**		**651**	**40.958**	**– 158**	**– 180**	**– 191**	**– 192**
– Nationaal Archief	25.778		25.778		1.449	27.227	706	715	691	691
– Nationaal Archief Programma	14.529		14.529		– 798	13.731	– 864	– 895	– 882	– 883
Bijdrage aan (inter-) nationale organisaties	**2.726**	**0**	**2.726**		**58**	**2.784**	**58**	**58**	**58**	**58**
– Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	2726		2.726		58	2.784	58	58	58	58
Ontvangsten	**494**	**0**	**494**		**6.185**	**6.679**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 73,3 miljoen verhoogd. De verhoging wordt voor € 76,3 miljoen veroorzaakt door de begrotingsmutaties op de uitgaven. De garantieverplichtingen worden per saldo met € 2,9 miljoen verlaagd in verband met meer vervallen garanties dan toegekend in het eerste kwartaal 2018.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor de Culturele basisinfrastructuur wordt per saldo met € 22,2 miljoen verhoogd als gevolg van:
  • De toevoeging van loon- en prijsbijstelling 2018 (€ 15,7 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel.
  • De toevoeging van de middelen uit het regeerakkoord (G40) voor Cultuur aan de OCW-begroting (€ 6,1 miljoen): Zie de toelichting in het algemene deel.
  • De toevoeging van overige mutaties voor € 0,4 miljoen.
– Het budget voor de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen wordt per saldo verlaagd met € 46,1 miljoen, doordat middelen voor subsidieverlening aan de Koninklijke Bibliotheek op basis van deze Wet

zijn overgeboekt naar begrotingsartikel 16 Onderzoek- en Wetenschapsbeleid.
– Het budget voor de monumentenzorg wordt per saldo met € 52,7 miljoen verhoogd als gevolg van:
  • De toevoeging van de middelen van het regeerakkoord (G43) voor intensivering erfgoed en monumenten aan de OCW-begroting (€ 63 miljoen); Zie de toelichting in het algemene deel.
  • Een overboeking aan het Provinciefonds voor monumenten in het aardbevingsgebied voor € 4 miljoen.
  • Overboeking naar het financieel instrument opdrachten van de uitvoeringskosten monumentenzorg voor o.a. de locaties Amsterdam/Lelystad, herstel molenroeden en berging van de Rooswijk voor € 6,3 miljoen.
– Het budget voor Cultuureducatie met Kwaliteit wordt per saldo met € 5,4 miljoen verlaagd als gevolg van:
  • Overboeking van € 7,5 miljoen naar het begrotingsartikel 1 Primair onderwijs voor de Prestatiebox Cultuureducatie.
  • De toevoeging van de middelen uit het regeerakkoord (G40) voor Cultuur aan de OCW-begroting (€ 1,9 miljoen): zie de toelichting in het algemene deel. De middelen zijn bedoeld voor museumbezoek door scholen.
  • De toevoeging van overige mutaties voor € 0,2 miljoen.

Subsidies

– Het budget voor Verbreden inzet cultuur wordt met € 5 miljoen verhoogd door toevoeging van de middelen uit het regeerakkoord (G40) voor Cultuur aan de OCW-begroting (€ 5 miljoen): zie de toelichting in het algemene deel. De middelen zijn bedoeld voor de Impuls muziekonderwijs.
– Het budget voor Creatieve Industrie wordt met € 5,5 miljoen verhoogd door toevoeging van de middelen van het regeerakkoord (G43) voor intensivering erfgoed en monumenten aan de OCW-begroting: zie de toelichting in het algemene deel. De middelen zijn bedoeld voor Restauratie en digitalisering ontwerptekeningen van Het Nederlands Instituut (HNI).
– Het budget voor Specifiek cultuurbeleid wordt per saldo met € 31,3 miljoen verhoogd als gevolg van:
  • De toevoeging van de middelen van het regeerakkoord (G43) voor intensivering erfgoed en monumenten aan de OCW-begroting (€ 27,2 miljoen): zie de toelichting in het algemene deel. De middelen zijn bedoeld voor verhoging van het museaal aankoopfonds (€ 25 miljoen), voor archeologie (€ 0,8 miljoen) en voor maatschappelijke ontwikkelingen in de erfgoedsector (€ 1,4 miljoen).
  • De toevoeging van middelen uit desaldering van vorderingen op de bestemmingsfondsen musea (motie Van Veen) voor € 5,7 miljoen.
  • Een verlaging door overige mutaties voor een bedrag van € 1,6 miljoen.

Opdrachten

Het budget voor opdrachten wordt per saldo met € 6,9 miljoen verhoogd door met name een overboeking uit het financieel instrument bekostiging, onderdeel monumentenzorg (zie toelichting bij bekostiging).

Ontvangsten

– Het ontvangstenbudget wordt met € 6,2 miljoen verhoogd als gevolg van:

- desaldering van de ontvangst van middelen van de rijksmusea uit de vordering bestemmingsfondsen musea (motie Van Veen) voor € 5,7 miljoen;
- afroming van het eigen vermogen van het Nationaal Archief voor € 0,5 miljoen.

Art.nr. 15. Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 15 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**989.426**	**0**	**989.426**		**– 11.678**	**977.748**	**8.217**	**8.496**	**6.509**	**6.489**
Uitgaven	**989.426**	**0**	**989.426**		**– 11.678**	**977.748**	**8.217**	**8.496**	**6.509**	**6.489**
Waarvan juridisch verplicht	99,9%					100,0%				
Bekostiging	**983.679**	**0**	**983.679**		**– 12.288**	**971.391**	**7.713**	**7.992**	**6.005**	**5.985**
– Publieke Omroep (omroepinstellin-gen)	892.605	0	892.605		45.795	938.400	25.730	25.730	25.730	25.730
Landelijke publieke omroep	751.870		751.870		42.043	793.913	25.730	25.730	25.730	25.730
Regionale Omroep	140.735		140.735		3.752	144.487				
– Beheertaken landelijke publieke omroep	64.453	0	64.453		– 25.199	39.254	– 25.730	– 25.730	– 25.730	– 25.730
Stichting Omroep Muziek	16.144		16.144		215	16.359				
Uitzenden en uitzendgereedma-ken	25.730		25.730		– 25.730	0	– 25.730	– 25.730	– 25.730	– 25.730
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	22.579		22.579		316	22.895				
– Dotaties, bijdragen publieke omroep	13.263	0	13.263		5.133	18.396	0	0	0	0
Stimulerings-fonds Neder-landse Culturele Mediaproducties (Mediafonds)	0		0			0				
Stimulerings-fonds voor de Journalistiek	2.105		2.105		4.929	7.034				
Filmfonds van de omroep en Telefilm (COBO)	8.113		8.113		161	8.274				
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	1.498		1.498		21	1.519				
Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON)	1.547		1.547		22	1.569				
– Dotatie/ onttrekking Algemene Mediareserve	12.858		12.858		– 37.987	– 25.129	7.893	8.172	6.185	6.165

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
– Overige bekostiging media (uit rente AMR)	500		500		– 30	470	– 180	– 180	– 180	– 180
– Basisinfrastruc-tuur Cultuur 2013–2016	0	0	0		0	0	0	0	0	0
Vierjaarlijkse instellingen	0		0			0				
Subsidies	**919**	**0**	**919**		**– 270**	**649**	**– 25**	**– 25**	**– 25**	**– 25**
– Subsidies	919		919		– 270	649	– 25	– 25	– 25	– 25
Opdrachten	**0**	**0**	**0**		**430**	**430**	**430**	**430**	**430**	**430**
– Opdrachten	0		0		430	430	430	430	430	430
Bijdrage aan ZBO's/ RWT's	**4.793**	**0**	**4.793**		**425**	**5.218**	**74**	**74**	**74**	**74**
– Commissariaat voor de Media	4.793		4.793		425	5.218	74	74	74	74
Bijdrage aan (inter-) nationale organisaties	**35**	**0**	**35**		**25**	**60**	**25**	**25**	**25**	**25**
– Uitvoering internationale contributies	35		35		25	60	25	25	25	25
Ontvangsten	**206.500**	**0**	**206.500**		**– 27.175**	**179.325**	**– 500**	**– 500**	**– 500**	**– 500**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor Bekostiging wordt per saldo met € 12,3 miljoen verlaagd.
  - de toevoeging van middelen uit het regeerakkoord voor Journalistiek aan de OCW-begroting(€ 4,9 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel;
  - de toevoeging van prijsbijstelling 2018(€ 10,4 miljoen); zie de toelichting in het algemene deel;
  - een hogere onttrekking een de Algemeen Mediareserve als gevolg van een lagere raming van de reclameopbrengsten (-/- € 28,4 miljoen);
  - overige mutaties (€ 0,8 miljoen).

Ontvangsten

Het ontvangstenbudget wordt met € 27,1 miljoen verlaagd. De belangrijkste reden hiervan is de gedaalde raming van de reclameopbrengsten van € 28,4 miljoen. Daarnaast zijn er overige mutaties ter hoogte van € 1,3 miljoen.

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 16 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**1.030.906**	**– 3.597**	**1.030.264**		**200.217**	**1.227.526**	**225.803**	**222.963**	**223.381**	**222.181**
waarvan garantiever-plichting										
Uitgaven	**1.009.038**	**– 642**	**1.008.396**		**197.547**	**1.205.943**	**225.803**	**222.963**	**223.381**	**222.181**
Waarvan juridisch verplicht	99,6%					99,9%				
Bekostiging	**881.513**	**– 642**	**880.871**		**204.003**	**1.084.874**	**230.952**	**228.112**	**228.380**	**227.180**
• Hoofdbekostiging *NWO-wet en WHW*	630.100	– 642	629.458		171.696	801.154	190.160	222.160	222.010	222.010
– NWO	494.761	– 642	494.119		124.560	618.679	189.123	221.123	220.973	220.973
– KNAW	88.786	0	88.786		352	89.138	352	352	352	352
– KB	46.553	0	46.553		46.784	93.337	685	685	685	685
• Aanvullende bekostiging	251.413	0	251.413		32.307	283.720	40.792	5.952	6.370	5.170
– NWO Talenten-ontwikkeling	160.885	0	160.885		0	160.885	10.000	5.000	5.000	5.000
– NWO STW	8.000	0	8.000		0	8.000	0	0	0	0
– NWO Grootscha-lige researchinfra-structuur	55.380	0	55.380		30.000	85.380	30.000	0	0	0
– Nationaal RG onderwijsonder-zoek	21.501	0	21.501		2.307	23.808	792	952	1.370	170
– Poolonderzoek	3.147	0	3.147		0	3.147	0	0	0	0
– Caribisch Nederland	2.500	0	2.500		0	2.500	0	0	0	0
Subsidies	**26.944**	**0**	**26.944**		**– 1.641**	**25.303**	**– 323**	**– 323**	**– 173**	**– 173**
– Stichting NLBIF	550	0	550		0	550	0	0	0	0
– Naturalis Biodiversity Center	6.265		6.265		0	6.265	0	0	0	0
– BPRC	9.608	0	9.608		0	9.608	0	0	0	0
– NCWT/NEMO	3.366	0	3.366		0	3.366	0	0	0	0
– STT	221	0	221		0	221	0	0	0	0
– Stichting AAP	1.032	0	1.032		0	1.032	0	0	0	0
– Nationale coördinatie	5.902	0	5.902		– 1.641	4.261	– 323	– 323	– 173	– 173
– Bilaterale samenwerking	0	0	0		0	0	0	0	0	0
Opdrachten	**304**	**0**	**304**		**11**	**315**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Opdrachten	304	0	304		11	315	0	0	0	0
Bijdrage aan agent-schappen	**770**	**0**	**770**		**174**	**944**	**174**	**174**	**174**	**174**
– Dienst Uitvoering Onderwijs	279		279		1	280	1	1	1	1
– Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	491		491		173	664	173	173	173	173
Bijdrage aan medeo-verheden	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
– Nationaal contactpunt Kaderprogramma	0	0	0			0				

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	**99.507**	**0**	**99.507**		**– 5.000**	**94.507**	**– 5.000**	**– 5.000**	**– 5.000**	**– 5.000**
– EMBC	853	0	853		0	853	0	0	0	0
– EMBL	5.198	0	5.198		0	5.198	0	0	0	0
– ESA	31.065	0	31.065		0	31.065	0	0	0	0
– CERN	49.800	0	49.800		– 5.000	44.800	– 5.000	– 5.000	– 5.000	– 5.000
– ESO	10.019	0	10.019		0	10.019	0	0	0	0
– NTU/INL	2.572	0	2.572		0	2.572	0	0	0	0
Ontvangsten	**101**	**0**	**101**			101	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 46,6 miljoen verhoogd. Deze verhoging hangt samen met de hieronder toegelichte uitgavenmutaties.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bekostiging

– Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 53,4 miljoen verhoogd. Deze verhoging is een gevolg van onder meer de volgende mutatie:
  • Interne overboeking van het budget ad € 46,1 miljoen voor de WSOB van artikel 14 (Cultuur) ten behoeve van de Koninklijke Bibliotheek.
  • Voor de Regeerakkoord middelen verwijs ik u naar het algemene deel.

Subsidies

– Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 1,6 miljoen verlaagd.

Bijdrage aan (inter)nationale organisaties

– Het budget voor (inter)nationale organisaties wordt per saldo met € 5,0 miljoen verlaagd.
  • Een verlaging van € 5,0 miljoen van de contributie van CERN in verband met een gunstige wisselkoers van de Zwitserse frank ten opzichte van de Euro.

Art.nr. 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 25 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**5.831**	**0**	**5.831**		**– 533**	**5.298**	**335**	**– 26**	**93**	**274**
Uitgaven	**15.444**	**0**	**15.444**		**450**	**15.894**	**786**	**299**	**273**	**274**
Waarvan juridisch verplicht	66,4%					79,4%				
Bekostiging	**8.000**	**0**	**8.000**		**270**	**8.270**	**270**	**270**	**270**	**270**
Kennisinfrastruc-tuur	8.000	0	8.000		270	8.270	270	270	270	270
– Vrouwenemanci-patie			0			0				
– LHBTI			0			0				
– Gender- en LHBTI-gelijkheid	8.000		8.000		270	8.270	270	270	270	270
Subsidies	**3.614**	**0**	**3.614**		**349**	**3.963**	**25**	**25**	**0**	**0**
Subsidieregeling emancipatie	0	0	0		0	0	0	0	0	0
– Vrouwenemanci-patie			0			0				
– LHBTI			0			0				
Subsidieregeling emancipatie 2011	1.623	0	1.623		0	1.623	0	0	0	0
– Vrouwenemanci-patie	678		678			678				
– LHBTI	945		945			945				
Subsidieregeling Gender- en LHBTI-gelijkheid 2017–2022	1.991		1.991		349	2.340	25	25		
Opdrachten	**668**	**0**	**668**		**487**	**1.155**	**487**	**0**	**0**	**0**
– Vrouwenemanci-patie			0			0				
– LHBTI			0			0				
– Gender- en LHBTI-gelijkheid	668		668		487	1.155	487			
Bijdrage aan agent-schappen	**132**	**0**	**132**		**4**	**136**	**4**	**4**	**3**	**4**
– Dienst Uitvoering Onderwijs/DUS-I	132		132		4	136	4	4	3	4
Bijdrage aan medeo-verheden	**3.000**	**0**	**3.000**		**– 660**	**2.340**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gemeentefonds BZK	3.000	0	3.000		– 660	2.340	0	0	0	0
– Vrouwenemanci-patie			0			0				
– LHBTI			0			0				
– Gender- en LHBTI-gelijkheid	3.000		3.000		– 660	2.340				
Bijdragen aan (inter)nationale organisaties	**30**	**0**	**30**		**0**	**30**	**0**	**0**	**0**	**0**
– LHBTI	30		30			30				
Ontvangsten	**0**	**0**	**0**			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Verplichtingen

De verplichtingen worden met € 0,5 miljoen verlaagd.

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Bijdrage aan medeoverheden

Het budget wordt per saldo met € 0,7 miljoen verlaagd.

c. De niet-beleidsartikelen

Art.nr. 91. Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 1 Nominaal en onvoorzien (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**– 244.318**	**514.000**	**269.682**	**269.682**	**5**	**269.687**	**0**	**0**	**0**	**0**
Uitgaven	**– 244.318**	**514.000**	**269.682**	**269.682**	**0**	**269.682**	**0**	**0**	**0**	**0**
Loonbijstelling	0		0		0	0	0	0	0	0
– waarvan pro-gramma										
– waarvan apparaat										
Prijsbijstelling	0		0		0	0	0	0	0	0
– waarvan pro-gramma										
– waarvan apparaat										
Onvoorzien	– 244.318	514.000	269.682	269.682	0	269.682	0	0	0	0
Ontvangsten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties

Het budget op dit artikel bestaat uit drie afzonderlijke reeksen.

Tabel 2 (Bedragen x € 1.000)

	2018
Onvoorzien	– 244.318
Arbeidsvoorwaarden leraren	270.000
Terugdraaien taakstellingen OCW	244.000
Stand 1e suppletoire begroting	**269.682**

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Loonbijstelling

– Het budget voor 2018 blijft per saldo ongewijzigd. De toegevoegde loonbijstelling tranche 2018 is direct structureel verdeeld over de artikelen. Een deel van de loonbijstelling is ingezet voor de tegenvaller op de ramingen. In het algemene deel staat de doorverdeling naar de verschillende artikelen.

Prijsbijstelling

– Het budget voor 2018 blijft per saldo ongewijzigd. De toegevoegde prijsbijstelling tranche 2018 is direct structureel verdeeld over de artikelen. Een deel van de prijsbijstelling is ingezet voor de tegenvaller op de ramingen. In het algemene deel staat de doorverdeling naar de verschillende artikelen.

Onvoorzien

– De post «Onvoorzien» blijft per saldo hetzelfde.
– De eindejaarsmarge 2017/2018 van € 96,2 miljoen is aan dit artikel toegevoegd en vervolgens direct ingezet ter dekking van de:
  • overlopende verplichtingen die niet in 2017 tot betaling zijn gekomen, maar pas in 2018 (totaal € 60,0 miljoen);
  • tegenvaller op de ramingen (totaal € 36,2 miljoen).

Art.nr. 95. Apparaatsuitgaven

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid, Beleidsartikel 95 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp-begroting 2018	Mutaties via NvW, motie en amende-menten	Vastge-stelde begroting 2018	Stand vastge-stelde ISB	Mutaties 1e supple-toire begroting 2018	Stand 1e supple-toire begroting 2018	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022
Verplichtingen	**250.133**	**2.530**	**252.663**	**252.963**	**20.174**	**273.137**	**15.444**	**13.919**	**14.958**	**12.226**
Uitgaven	**250.133**	**2.530**	**252.663**	**252.963**	**20.178**	**273.141**	**15.444**	**13.919**	**14.958**	**12.226**
Personele uitgaven	**192.457**	**2.450**	**194.907**	**195.207**	**3.971**	**199.178**	**10.988**	**9.730**	**10.872**	**8.549**
Waarvan										
– eigen personeel	*183.249*	*2.450*	*185.699*	*185.999*	*4.060*	*190.059*	*10.924*	*9.666*	*10.808*	*8.485*
– inhuur externen	*5.463*		*5.463*	*5.463*	*– 89*	*5.374*	*64*	*64*	*64*	*64*
– overige personele uitgaven	*3.745*		*3.745*	*3.745*	*0*	*3.745*	*0*	*0*	*0*	*0*
Materiële uitgaven	**57.676**	**80**	**57.756**	**57.756**	**16.207**	**73.963**	**4.456**	**4.189**	**4.086**	**3.677**
Waarvan										
– ICT	*20.435*		*20.435*	*20.435*	*6.215*	*26.650*	*388*	*357*	*357*	*357*
– bijdrage aan SSO's	*18.952*		*18.952*	*18.952*	*2.575*	*21.527*	*2.684*	*2.446*	*2.335*	*2.337*
– overige materiële uitgaven	*18.289*	*80*	*18.369*	*18.369*	*7.417*	*25.786*	*1.384*	*1.386*	*1.394*	*983*
Begrotingsreserve schatkistbankieren	**0**		**0**			**0**				
Ontvangsten	**567**		**567**	**567**		**567**				

In de kolom «Mutaties 1e suppletoire begroting 2018» worden de mutaties ten opzichte van de «Stand vastgestelde begroting 2018» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting mutaties:

Uitgaven

Toelichting per instrument:

Personele uitgaven

Het budget voor personele uitgaven wordt per saldo met € 4,0 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- diverse kasschuiven en overlopende verplichtingen hebben geleid tot een verlaging van het budget met totaal € 5,9 miljoen. De belangrijkste hiervan zijn:
  - met het regeerakkoord Rutte III is de planning van de ontwikkeling van een Lerarenregister verschoven in de tijd. Voor de uitvoering van het register wordt meer tijd genomen om dit goed te borgen. Dit heeft geleid tot een overlopende verplichting van € 7,0 miljoen van 2018 naar 2019 t/m 2021
  - een vertraging in de uitvoering van het Programma Toezichtsvernieuwing, waardoor € 0,6 miljoen is doorgeschoven van 2017 naar 2018;
- toevoeging van de loonbijstelling tranche 2018 van € 6,2 miljoen;
- een verhoging met € 3,1 miljoen door inzet van de Eindejaarsmarge 2017;
- er is € 0,9 miljoen beschikbaar gekomen voor de uitvoeringskosten van nieuw beleid zoals opgenomen in het Regeer akkoord;

– diverse interdepartementale overboekingen die hebben geleid tot een verlaging van € 2,4 miljoen;
– voorts hebben diverse interne overboekingen geleid tot een verhoging van het budget met totaal € 2,1 miljoen.

Materiële uitgaven

Het budget voor materiële uitgaven wordt per saldo met € 16,2 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:
– diverse kasschuiven en overlopende verplichtingen hebben geleid tot een verhoging van het budget met totaal € 12,0 miljoen. De belangrijkste hiervan zijn:
  • Als gevolg van vertraging in de oplevering van de nieuwe ICT-werkplek in 2017 wordt € 5,6 miljoen pas in 2018 uitgegeven;
  • Vanwege de opgelopen vertraging in de behandeling van het wetsvoorstel invoering Lerarenregister wordt een bedrag van € 5,2 miljoen doorgeschoven naar 2018;
  • In 2017 is er binnen de apparaatskosten € 0,6 miljoen gereserveerd voor het programma «de basis op orde» van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. De start van het programma heeft echter vertraging opgelopen, waardoor deze middelen nu worden doorgeschoven naar 2018.
– toevoeging van de prijsbijstelling tranche 2018 van € 0,4 miljoen;
– diverse interdepartementale overboekingen die hebben geleid tot een verlaging van € 0,8 miljoen;
– voorts hebben diverse interne overboekingen tot een verhoging van € 3,5 miljoen geleid.

d. Agentschap Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

In deze paragraaf is de 1e suppletoire begroting opgenomen van de Dienst Uitvoering Onderwijs. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is de uitvoeringsorganisatie van de rijksoverheid voor het onderwijs. DUO levert producten en diensten op het terrein van bekostiging van instellingen, financiering van studenten, informatievoorziening alsmede diensten gericht op de verbetering van de verbinding tussen beleid en uitvoering. Daarnaast verricht DUO werkzaamheden voor overige departementen en derden.

Tabel 1 Baten-lastenagentschap DUO Suppletoire begroting 2018 (Eerste suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3)=(1)+(2) Totaal geraamd
Baten			
Omzet moederdepartement	215.350	10.620	225.970
Omzet overige departementen	51.000	0	51.000
Omzet derden	7.235	0	7.235
Rentebaten			
Vrijval voorzienigen			
Bijzondere baten			
Totaal baten	**273.585**	**10.620**	**284.205**
Lasten			
Apparaatskosten	270.585	10.620	281.205
– Personele kosten	195.585	8.020	203.605
– waarvan eigen personeel	142.498	2.939	145.437
– waarvan externe inhuur	46.087	5.081	51.168
– waarvan overige personele kosten	7.000	0	7.000
– Materiele kosten	75.000	2.600	77.600

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3)=(1)+(2) Totaal geraamd
– waarvan apparaat ICT	20.000	0	20.000
– waarvan bijdrage aan SSO's	21.000	0	21.000
– waarvan overige materiële kosten	34.000	2.600	36.600
Rentelasten	0	0	0
Afschrijvingskosten	7.000	0	7.000
– Materieel	6.000	0	6.000
– waarvan apparaat ICT	5.500	0	5.500
– Immaterieel	1.000	0	1.000
Overige lasten	0	0	0
– Dotaties voorzieningen	0	0	0
– Bijzondere lasten	0	0	0
Totaal lasten	**277.585**	**10.620**	**288.205**
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	**– 4.000**	**0**	**– 4.000**
Agentschapdeel Vpb lasten	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**– 4.000**	**0**	**– 4.000**

Toelichting:

De baten van de 1e suppletoire begroting laten een stijging zien van € 10,6 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2018 (€ 273,6 miljoen).

Baten

Omzet moederdepartement

De omzet moederdepartement is € 10,6 miljoen hoger dan de oorspronkelijk vastgestelde begroting. De stijging is het gevolg van mutaties in de begroting betrekking hebbende op de incidentele werkzaamheden voor de uitvoering van het digitaal afnemen van toetsen en examens (€ 2,5 miljoen) en doorontwikkeling BRON (€ 3,5 miljoen). Daarnaast is € 4,6 miljoen toegekend aan loon- en prijsbijstelling 2018.

Lasten

Apparaatskosten

De kosten van de 1e suppletoire begroting laten een stijging zien van € 10,6 miljoen ten opzichte van oorspronkelijk vastgestelde begroting 2018. De personele begroting laat een stijging zien van € 8,0 miljoen en de materiële begroting een stijging zien van € 2,6 miljoen samenhangend met de eerder genoemde uitvoering van het digitaal afnemen van toetsen en examens en doorontwikkeling BRON en de toegekende loon- en prijsbijstelling.

Kasstroomoverzicht

Tabel 2 Suppletoire begroting 2018 (Eerste suppletoire begroting), Kasstroomoverzicht baten-lastenagentschap (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving		(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3)=(1)+(2) Stand 1 suppletoire begroting
1.	**Rekening courant RHB 1 januari 2018**	**11.440**		**11.440**
	Totaal ontvangen operationele kasstroom (+)	273.585	10.620	284.205
	Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	– 263.985	– 10.620	– 274.605
2.	**Totaal operationele kasstroom**	**9.600**	**0**	**9.600**
	Totaal investeringen (-/-)	– 9.600	– 16.800	– 26.400
	Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3.	**Totaal investeringskasstroom**	**– 9.600**	**– 16.800**	**– 26.400**
	Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
	Eenmalig storting van moederdepartement (+)	0	0	0
	Aflossingen op leningen (-/-)	0	0	0
	Beroep op leenfaciliteit (+)	2.600	16.800	19.400
4.	**Totaal financieringskasstroom**	**2.600**	**16.800**	**19.400**
5.	**Rekening courant RHB 31 december 2018 (=1+2+3+4)**	**14.040**	**0**	**14.040**

Het kasstroomoverzicht is aangepast ten opzichte van de oorspronkelijke begroting met de eerder genoemde additionele middelen voor het digitaal afnemen van toetsen en examens en doorontwikkeling BRON. Daarnaast is verwerkt de aangevraagde leenfaciliteit en daarbij behorende investeringen in vervangingen van het applicatielandschap.